

Ranzhaz, Ranzrin

草房子, 石房子

□ Gensuh Sij Vangz Gyangmyauz hoiz

剑书 著 王江苗 译

Daxboh mbouj rox doenghij goekgaen neix. Ndaw ndang de souyo gij gihyinh bouxnungzminz, gij simmuengh ceiq hung bouxnungzminz, mbouj-gvaq dwg hawj mehyah gyoengqlwg seiziq miz boux ciengx, miz dieg ndaej youq. Mwh sojmiz doengh gijneix roebdaengz gij yungyiemyaek deng sonjvaih, de bietdingh aeu guh'ok gij senjcwz swheij, gij senjcwz bouxlung nungzminz, gij senjcwz caiq hix mbouj miz dangjanq geiqloeg mizgven ginglig ndwenngoengz coglaeng.

Daxboh dou, baez ceiqsat gven aen doufaex suzse gunghsiuhse caetheu bokbak raizswd, dangh gvaq Dahyejmaj, byaij hwnj ndoekfaexraeu, bin hwnj Ndoicinghgangh dauq daengz ranzgauq, diuz roen neix mbouj miz hwnjhwnj roengzroengz, gij sing Fwenliuz rwenzruru, boux ciepcoux de, dwg daxmeh gyaeuj duk baengzva gaen'gyaeuj, dwg cejdaih diuzbienx raez daengz hwet, dwg cejngeih rag fwngz cejdaih, dwg godaih daemqdetdet, dwg go'ngaih lai daemq aen gyaeuj ndeu, dwg gou lij daenj vaqhaidangz raemxda doekswdswd.

Dou dwg bouxlung dengvut youq ndaw ndwenngoengz raezrangh hungmbwk, dwg diuz dem diuz mingh gwnz Yinzgvei Gauhyenz nyangqnywt senglix. Cawzliux nyig daeuj swnh souh, dawz hojnanz dangbaenz ndaw sengmingh bouhfaenh ndeu engqlij cienzbouh, dou lij ndaej guh gijmaz?

Sam

Mbouj miz senjcwz hix dwg cungj senjcwz ndeu.

Gvaq lai bi le daengz ngoenzneix, gou mbouj gvaiq Lauxdaem saekdi, cij dwg gvendaengz daxboh ganggoj mbouj miz banhfap heux gvaq duenh ginglig rwix neix, cingq lumj gou mbouj miz banhfap heux gvaq gij saeh caensaed ndaw sengmingh bungzdeng haenx.

Saehgonq lumj fwjhoenz sanq bae, dauqngex mboujgvaq dwg rag dauq saehgonq, caiq sijsaeq cimyawj baez ndeu, baengh neix daeuj cingqsaed gij saeh ginglig haenx dwg naek roxnaeuz mbaeu, cwkyouq roxnaeuz riuzdoengh, liengzsumx roxnaeuz raeujrub, mbouj dwg faeknaeuz, mbouj dwg dungx-gaeb.

Baenzneix ngeix le, youq ranzmbanj dujfwj gienjgienj mbe'mbe, hoeng aenmbwn cij lumj aenbak vanj hung, dauqngex gij ndwenngoengz doenghbaez, gou yawjraen daxboh maranz guh nungzminz le ciuqyiengh nyangqnyinz bae guh aenranz de.

Daxboh daj Byaniengzswj gwed baenz gyaengh baenz gyaengh faex maranz, gij rin caij gvaq haenx honzgywgywg doxhap, gij nazraemx byaij gvaq haenx naezboengz sinzbyanzbyanz, gij raemxmbouq ndaw rij valala lae bae. De daiq mbawnywj raemx-raiz haetromh maranz, rag gij fwjhaemh hoengzfwg maranz, yien aen ronghndwen liengzseu gwnzgyaeuj

父亲不知道这些形而上的东西。他骨子里埋藏的是农民的基因,农民的最大愿景,不过是让妻子儿女幼有所养、住有所居。当这一切遭受被损毁的危险,他必须作出自己的选择,一个农民儿子的选择,一个再也没有档案记录往后岁月履历的选择。

我们的父亲,最后一次关上供销社宿舍绿漆斑驳的木门,徒步蹚过野马河,走上枫叶林,翻上青冈岭来到老宅,这一路没有跌宕起伏,声声婉转的傣歌响起,迎接他的,是头缠花布头巾的母亲,是辫子齐腰的大姐,是拉着大姐的手的二姐,是矮个头的大哥,是更矮一头的二哥,是还穿着开裆裤泪眼巴巴的我。

我们是岁月长河宏大叙事里的遗孀,是云贵高原之上倔强活着的生命个体。除了逆来顺受,把艰难当成生命的一部分甚至全部,我们还能有什么选择?

三

没有选择也是一种选择。

多年以后的今天,我丝毫没有责怪当年的老意的意思,只是关于父亲的叙述无法绕过这一段遭际,恰如我无法绕过生命遭遇的真实境况。

过往仿佛云烟消逝,而回忆只不过是当年的云烟拉回来,再细细打量一遍,借此得以确证云烟的轻与重、凝滞与流动、薄凉与温情,无关责问,无关福祉。

这么一想,在故乡云舒云卷,但却只有碗口粗的天空里,在拉回过往云烟的镜像之中,我看到回家当了农民的父亲依然倔强地建造他的房子。

父亲从娘子山把一根一根木头扛回来,踩过的石头松动打战,走过的稻田泥浆喷溅,蹚过的山涧泉水哗啦啦流动。他把清晨的草叶露珠带回家,把火红的晚霞拉回家,把头顶的一弯冷月牵回家。

再请来咳得像个风箱的木工,喊来亲友架起房柱,搭上大梁,一天天过去,卯榫合缝之间,屋子的整个架子搭起来了,齐整整一个大屋子的状貌。再背来一背篓一背篓的黑瓦片,一块一块层层叠叠盖上屋顶,抬来或借或用田地换来的木板,一块一块紧紧挨着铺上地板,砍下深山老林的竹子,用刀子破开编成竹篾,一块一块钉上屋子四壁,日思夜想的家不可思议地伫立在父亲眼前。选个良辰吉日,给房屋横梁挂上大红绸布,杀了一头大母猪,请来邻村的礼乐队吹吹唢呐,摆了几桌酒席,新房典礼落成。

几根木头,让父亲丢了公职。再几堆木头,建成了新家。站在崭新的堂屋中央,父亲悲喜交加,他的衣着不再是洗得褪色的干部装,而是母亲自己缝制的土布衣裳,大手粗鞋,腿脚泥巴星星点点,脸庞黑红黑红。酒席人声嘈杂,唢呐悠扬,码声响亮,闹声里父亲把钝了锋刃的斧头一把丢到屋外,像是和过往的自己告别,更像是别无选择迎接可以预见的未来。

未来是一个什么样的日子呢?是几块坡地种出的小玉米棒子,是几亩贫瘠的稻田收割的十几袋大米,是菜汤里泛出的几点油花,是我付不出的学费,是一两个月才能吃上的一顿肥猪肉……

父亲,他的农民身份货真价实,但不意味着他是一个地地道道的农民。

未来不等于好日子,未来只能用未来证实。

父亲不懂得这些似是而非的哲学,他只懂得好日子挣扎不来,他能做的就是改造他的木架瓦房。这个无师自通的半桶水农民建筑师,又从娘子山扛来一根一根木头,锯成一块一块木板,在新屋子台阶下架起木架,操起刨子刨成方方正正的板子,再用刨子把四面横柱凿出凹格,把板子一块一块合上去,半年合成第一面墙,再半年合成第二面墙……从我读学前班到小学毕业,这个木架瓦房的竹篾墙才完成使命,被一块块板子替换了容颜。

事情还没有完。我上初中后的一天,父亲突然说他有梦想,他要把这间瓦房改造成石房子。“我在部队的时候,见过的很多房屋都是石房子,四面墙全部用石头砌起来,水泥砂浆勾缝,真正的风刮不动,雨下不着,漂亮得很,哪个姑娘都愿意嫁给这样的人家!我们这里其他都缺,就不缺石头。石房子,我要建起来!”

maranz.

Caiq cingj boux canghfaex aegumgum lumj fungsienq nei, heuh caencik baengzyoux daeuj gvaq saeuranz, dap diuzliengz, ngoenz dem ngoenz gvaqbae, hab soenj fung geh liux, daengx aen gvaqranz dap hwnjdaej lo, baenz aen ranz hung caezcingj ndeu. Caiq aemq gyoi dem gyoi gep ngvaxndaem, baenz gep baenz gep baenz caengz baenz caengz doxdaeb goemq youq gwnz dingjranz, gij faexbenj ram daeuj roxnaeuz ciq roxnaeuz aeu reihnaz vuenh daeuj, gaiq dem gaiq gaenjdaet doxgap bu baenz dibanj, raemj gocuk ndoengfaex ndaw bya, aeu cax baq san baenz duk, baenz gaiq baenz gaiq ding hwnj seiq mienh ciengz, aenranz hwnzngoengz niemh haenx ngeix mbouj daengz daengzsoengsoeng youq dangqnaej daxboh. Genj ngoenzndei ndeu, youq diuzliengz ndawranz venj baengzhoengz, gaj duz moumeh hung ndeu, cingj aen yozdui mbanjnden daeuj boq loxlez, baij geij daiz laeuj, aen denlij ranz moq guhbaenz lo.

Geij gyaengh faex, hawj daxboh deng vutbae goengcik. Caiq aeu geij dong faexgyaengh, guhbaenz ranz moq. Ndwn youq cungqgyang ranzding moqsak, daxboh siengsim youh vuenheij, gij ndangdaenj de mbouj caiq dwg buh ganbu saeg dwk doiqsaek, cix dwg buh baengzdoj daxmeh gag nyibguh, fajfwngz cocatcat, gwnz dinga naezboengz giz di giz di, fajnaj youh nding youh ndaem. Gyoengqvunz gwn laeuj cauznyaengnyaeng, loxlez rwenzruru, sing caimax goksadsad, cingq nauhyied seiz daxboh gveng fag fouj bakfouj maetmat haenx ok rog ranz bae, lumjnaeuz dwg caeuq boux swheij doenghbaez doxbiek, engq lumjnaeuz mbouj miz senjcwz bae ciepcoux daengzocog yawj ndaej raen haenx.

Daengzocog dwg gij ndwenngoengz baenzlawz yiengh? Dwg geij gaiq reihndoi ndaem ndaej faek haeuxyangz iqet, dwg geij moux naz genz sougvej ndaej cib geij daeh haeuxhau, dwg geij caek haj fouz youq gwnz raemxdang byaek, dwg gij cienzhag gou gyau mbouj hwnj haenx, dwg donq nohmou biz saek ndwen song ndwen cij ndaej gwn……

Daxboh, gij sinhfwn bouxnungzminz de dwg caen dahraix, hoeng mbouj dwg naeuz de couh caencingq dwg boux nungzminz biucinj ndeu.

Daengzocog mbouj daengjndaej ndwenngoengz ndei, daengzocog cij ndaej aeu daengzocog daeuj cingqsaed.

Daxboh mbouj rox gij cezyoz lumj deng lumj loeng neix, de cij rox ndwenngoengz ndei gouzaeu mbouj ndaej, gij hong de ndaej guh haenx cij dwg gajndeij aen ranzngvax faexgyaq de. Bouxnungzminz canghguhrazn suiyingz daemq neix mbouj miz lauxsae son cix gag rox guh, youh daj Byaniengzswj gwed ma baenz gyaengh baenz gyaengh faex, gawq ok baenz gep baenz gep faexbenj, youq laj mbaeklae ranz moq gvaq faexgyaq, gaem fagbauz bauz baenz gep benj seiqseiq gakgak, caiq aeu fagcan dawz saevang seiq mienh vet ok conghegk, dawz baenz gep baenz gep benj hab hwnjbae, buenq bi hab baenz mienh ciengz daih'it, caiq buenq bi hab baenz mienh ciengz daihngaih……Daj gou doeg yozcenzbanh daengz siujyoz bizyey, gij ciengzduk aen ranz ngvax faexgyaq neix cij guhbaenz, yiengh-ceij deng baenz gep baenz gep benj lawhvuenh.

Saehcingz lij caengz sat. Gou doeg cuhcungh ngoenz ndeu, daxboh sawqmwh naeuz de miz siengjmuengh, de yaek gaijcauh aen ranz ngvax neix baenz ranzrin. “Gou youq ndaw budui seiz, raen gvaq haujlai aenranz cungj dwg ranzrin, seiq mienh ciengz cungj dwg aeu rin caep hwnjdaej, suiinjiz sahoi fung geh, caencingq dwg rumz bongj mbouj doenghngauz, fwn doek mbouj laeuhaemx, gyaeu-ndei raixcaix, dahsau lawz cungj nyienh haq daeuj doenghngij ranzvunz neix. Raeuz gizneix gijmaz cungj noix, couh mbouj giepnouix rin. Ranzrin, gou yaek guh hwnjdaej!” (4)